

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 16 · MATURA USTNA 2027–2028

SKĄPIEC · KONTEKST: OPOWIEŚĆ WIGILIJNA CHARLESA DICKENSA

KOCHAŁ SZKATUŁKĘ. NIE DZIECI

Pytanie jawne 16: „Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Omów zagadnienie na podstawie Skąpca Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Pieniądze mogą dawać wygodę i bezpieczeństwo, ale kiedy stają się jedyną miarą ludzi i zdarzeń, niszczą więzi.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Skąpiec” pokazuje, że majątek nie daje szczęścia, gdy staje się celem samym w sobie i odbiera człowiekowi miłość bliskich.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Harpagon zostaje przy swojej szkatułce, Scrooge zmienia się i odzyskuje ludzi — pieniądz daje szczęście tylko wtedy, gdy służy innym.

PLAN ODPOWIEDZI KROK PO KROKU

1. Postaw tezę bez uproszczeń: Czy komedia dowodzi, że same pieniądze są złe? Jaki problem widać u Harpagona?
2. Znajdź szkatułkę: Gdzie Harpagon ukrywa pieniądze i jak wpływa to na jego zachowanie?
3. Wyjaśnij „bez posagu”: Dlaczego Harpagon chce wydać Elizę za Anzelma? Jak reaguje na argument o uczuciach córki?
4. Zobacz konflikt z Kleantem: O kogo rywalizują ojciec i syn? Co ujawnia sprawa pożyczki?
5. Odczytaj finał: Co wybiera Harpagon po kradzieży szkatułki? Czy zgoda na śluby oznacza przemianę?
6. Porównaj ze Scrooge'em: Co zmienia bohater *Opowieści wigilijnej*, a czego nie zmienia Harpagon?

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę bez uproszczeń — Czy komedia dowodzi, że same pieniądze są złe? Jaki problem widać u Harpagona?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pieniądze mogą służyć wygodzie i bezpieczeństwu. Harpagon traktuje je jednak jako wartość wyższą niż więzi i potrzeby rodziny. Bogactwo nie chroni go przed lękiem ani samotnością.

2. Znajdź szkatułkę — Gdzie Harpagon ukrywa pieniądze i jak wpływa to na jego zachowanie?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Zakopuje w ogrodzie szkatułkę z dziesięcioma tysiącami talarów. Obawia się kradzieży i podejrzewa ludzi wokół siebie. Majątek, który miał dawać poczucie bezpieczeństwa, staje się źródłem ciągłego niepokoju.

3. Wyjaśnij „bez posagu” — Dlaczego Harpagon chce wydać Elizę za Anzelma? Jak reaguje na argument o uczuciach córki?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Anzelm zgadza się poślubić Elizę bez posagu. Harpagon powtarza ten argument, ignorując jej miłość do Walerego i różnicę wieku między planowanymi małżonkami. Śmiech w scenie odśpiewania krzywdę córki.

4. Zobacz konflikt z Kleantem — O kogo rywalizują ojciec i syn? Co ujawnia sprawa pożyczki?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Obaj zabiegają o Mariannę. Kleant, który szuka pieniędzy, trafia na lichwiarskie warunki własnego ojca. Harpagon nie daje dzieciom wsparcia, mimo że dysponuje majątkiem.

5. Odczytaj finał — Co wybiera Harpagon po kradzieży szkatułki? Czy zgoda na śluby oznacza przemianę?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Gdy Kleant stawia wybór między Marianną a szkatułką, Harpagon chce odzyskać pieniądze. Godzi się na małżeństwo, ponieważ Anzelm pokryje koszty. Domaga się nawet nowego ubrania na wesele. Jego priorytety nie zmieniają się zasadniczo.

6. Porównaj ze Scrooge'em — Co zmienia bohater *Opowieści wigilijnej*, a czego nie zmienia Harpagon?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Scrooge po wizytach duchów zaczyna pomagać innym, w tym rodzinie Cratchitów, i otwiera się na relacje. Nie musi stracić majątku, by żyć inaczej. Harpagon odzyskuje szkatułkę i pozostaje przy dawnych nawykach. Porównanie pokazuje, że znaczenie ma sposób użycia pieniędzy.